

Stockholm i juni 2025

Remissvar över betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Avsändare: Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW)

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW) lämnar härmed sitt yttrande över betänkandet Färdplan för Sverige (SOU 2025:12) från AI-kommissionen. Vi vill inledningsvis framföra vårt stöd för det övergripande greppet i utredningen och de rekommendationer som presenteras. Färdplanen är ett ambitiöst och väl sammanställt dokument som adresserar både Sveriges nuvarande position inom AI och de insatser som krävs för att säkra en framtida internationell konkurrenskraft. Betänkandet tar sin utgångspunkt i flera centrala utmaningar men presenterar också ett antal konkreta och realistiska förslag på vägar framåt.

Vi delar kommissionens bedömning att Sverige behöver agera kraftfullt och samordnat. Det föreslagna inrättandet av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet, med tydligt mandat att samordna och genomföra Färdplanen, är enligt vår mening inte bara en viktig åtgärd utan en absolut nödvändighet. Denna typ av central samordning behövs för att skapa tydlighet i ansvarsfördelningen, säkerställa momentum i implementeringen och ge långsiktig styrfart åt de investeringar och insatser som föreslås. Ett sådant organ kan även fylla en viktig roll i att skapa tillit mellan aktörer, bidra till strategisk prioritering samt vara en samlande kraft för det svenska AI-ekosystemet.

Sverige står idag med ett i huvudsak väl fungerande ekosystem inom AI, med starka forskningsmiljöer, tekniska plattformar, utbildningsinitiativ, internationella partnerskap och innovationsfrämjande strukturer. Inte minst programmet WASP (Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program) har skapat viktiga förutsättningar för långsiktig spetskompetens och internationell synlighet. Sverige har således mycket att bygga vidare på. Samtidigt saknas en övergripande nationell strategi som samordnar, fokuserar och prioriterar dessa initiativ i förhållande till nationella målsättningar och internationella möjligheter. Avsaknaden av en sådan strategi utgör idag ett konkret hinder för utvecklingen – både för forskarsamhället och näringslivet.

Vi vill därför starkt betona vikten av att en nationell AI-strategi formuleras och implementeras på ett sådant sätt att den blir vägledande över tid och genom olika politiska cykler. Strategin bör tydligt bygga på befintliga resurser, strukturer och erfarenheter samt genomföras i samverkan med dessa – i stället för att skapa nya, parallella initiativ eller organisationsformer. Det är vår bedömning att effektiviteten i Sveriges AI-arbete bäst främjas genom att skala upp det som redan fungerar och fokusera nationella resurser där de ger störst verkan. Nya satsningar bör endast

introduceras där de fyller identifierade luckor eller kompletterar existerande system med tydlig mervärdeslogik.

Vi ser positivt på betänkandets ambition att lyfta frågor om långsiktig forskningsfinansiering, kompetensförsörjning, infrastruktur och samhällsnytta. Det är särskilt glädjande att grundforskningens roll erkänns i såväl text som förslagslista. Sverige behöver fortsatt investera i excellent forskning med internationell attraktionskraft, samtidigt som tydliga broar byggs till industri och samhällstillämpningar. Vi vill i detta sammanhang understryka att spetsforskning, för att förbli relevant, kräver långsiktighet, förutsägbarhet och starka värdmiljöer.

Inom ramen för en nationell strategi bör det även ske en tydlig koordinering mellan utbildnings- och forskningssystemet, industrins kompetensbehov samt samhällets ökande beroende av AI-lösningar. Vi vill också betona behovet av att säkerställa att den talang som attraheras till Sverige – exempelvis genom WASP – också får incitament och möjligheter att stanna kvar i landet efter avslutad utbildning.

Vidare delar vi utredningens uppfattning om att Sverige behöver stärka sin internationella position, både inom ramen för EU och i relation till globala AI-noder. Den globala konkurrensen om talang, data, beräkningsresurser och inflytande över standarder gör det nödvändigt att Sverige agerar samlat och framåtblickande. En svensk AI-strategi bör därför inte enbart fokusera på inhemska behov, utan också utformas i relation till Europas gemensamma AI-agenda och i samspel med internationella organisationer.

Slutligen vill vi framhålla att det är vår uppfattning att teknologisk utveckling måste ske med stark förankring i etik, transparens och ansvarstagande. AI är en möjliggörande teknik med stor potential men också med betydande risker om den används ogenomtänkt. Det är därför viktigt att de satsningar som nu genomförs också innefattar resurser och strukturer för att studera och hantera AI:s samhälleliga effekter – juridiskt, etiskt och institutionellt.

Sammanfattningsvis vill vi lyfta följande huvudpunkter:

- Vi tillstyrker Färdplanens inriktning och anser att förslagen är välmotiverade och strategiskt viktiga.
- Vi ser inrättandet av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med tydligt mandat som en avgörande åtgärd för samordning och styrning av genomförandet.
- Vi menar att Sverige är i akut behov av en sammanhållen nationell AI-strategi som tar tillvara de delar av ekosystemet som redan fungerar, och som fokuserar på att skala upp snarare än att nyetablera.
- Vi uppmanar till varsamhet med nya initiativ – samordning och förvaltning av befintliga strukturer bör vara utgångspunkten.
- Vi betonar betydelsen av långsiktig finansiering, kompetensutveckling, internationell integration och etisk förankring i all AI-relaterad verksamhet.

Med denna färdplan finns en möjlighet att lägga grunden för ett strategiskt, samordnat och framtidssäkrat AI-ekosystem i Sverige. Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse ser fram emot att fortsatt bidra till denna utveckling, i samverkan med forskarsamhället, industrin och det offentliga Sverige.

Stockholm, 5 juni 2025

Peter Wallenberg Jr, Ordförande Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse
Sara Mazur, Verkställande Ledamot Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse
Anders Ynnerman, Ordförande Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program
Amy Loutfi, Programdirektör Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program